

Посебни финансиски извештаи и
Извештај на независниот ревизор

Витаминка а.д., Прилеп

31 декември 2019 година

Содржина

	Страна
Извештај на независниот ревизор	1
Извештај за финансиската состојба	3
Извештај за сеопфатната добивка	4
Извештај за промените во капиталот	5
Извештај за паричните текови	6
Белешки кон посебните финансиски извештаи	7
Прилози	

Извештај на независниот ревизор

Grant Thornton DOO
1000 Skopje
Sv. Kiril i Metodij 52 b - 1/20
Macedonia

T +389 2 3214 700
F +389 2 3214 710
www.grant-thornton.com.mk

До Раководството и Акционерите на
Витаминка а.д., Прилеп

Извештај за посебните финансиски извештаи

Извршивме ревизија на придружните посебни финансиски извештаи на **Витаминка а.д., Прилеп** (“Друштвото”), составени од Извештај за финансиската состојба на ден 31 декември 2019 година, и Извештај за сеопфатната добивка, Извештај за промените во капиталот и Извештај за паричните текови за годината што тогаш заврши, како и преглед на значајните сметководствени политики и други објаснувачки белешки, вклучени на страните 3 до 40.

Одговорност на Раководството за посебните финансиски извештаи

Раководството е одговорно за изготвување и објективно презентирање на овие посебни финансиски извештаи во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија, како и за воспоставување на таква внатрешна контрола која Раководството утврдува дека е неопходна за да овозможи изготвување на посебни финансиски извештаи кои се ослободени од материјално погрешно прикажување како резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие посебни финансиски извештаи врз основа на извршената ревизија. Ние ја извршивме ревизијата во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија¹. Тие стандарди бараат наша усогласеност со етичките барања, како и тоа ревизијата да ја планираме и извршуваме на начин кој ќе ни овозможи да стекнеме разумно уверување за тоа дали посебните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување. Ревизијата вклучува спроведување на процедури со цел стекнување ревизорски докази за износите и објавувањата во посебните финансиски извештаи. Избраните процедури зависат од процената на ревизорот, и истите вклучуваат процена на ризиците од материјално погрешно прикажување во посебните финансиски извештаи, било поради измама или грешка. При овие проценки на ризиците ревизорот ја зема во предвид внатрешната контрола релевантна за подготвување и објективно презентирање на посебните финансиски извештаи на Друштвото со цел креирање на такви ревизорски процедури кои ќе бидат соодветни на околностите, но не и за потребата да изрази мислење за ефикасноста на внатрешната контрола на Друштвото.

¹ Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРП“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година

Ревизијата, исто така вклучува и оценка на соодветноста на применетите сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на Раководството, како и оценка на севкупната презентација на посебните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека стекнатите ревизорски докази претставуваат задоволителна и соодветна основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Наше мислење е дека, посебните финансиски извештаи ја презентираат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Витаминка а.д., Прилеп на ден 31 декември 2019 година, како и резултатот од работењето и паричните текови за годината што тогаш заврши, во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

Останати прашања

Посебните финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2018 година, беа ревидирани од страна на друг ревизор, кој во својот извештај со датум 10 мај 2019 година изразил мислење без резерва.

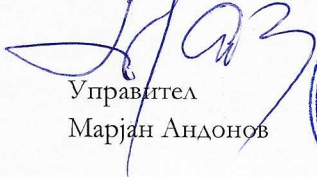
Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството на Друштвото е исто така одговорно за изготвување на годишниот извештај за работењето на Друштвото за 2019 година во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност е да изразиме мислење за конзистентноста на годишниот извештај, со историските финансиски информации објавени во посебната годишна сметка и ревидираните посебни финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2019, во согласност со ревизорските стандарди прифатени во Република Северна Македонија², како и во согласност со барањата на член 34, став 1, точка (А) од Законот за Ревизија.

Наше мислење е дека, историските финансиски информации објавени во Годишниот извештај за работењето на Друштвото со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019, се конзистентни, во сите материјални аспекти, со информациите објавени во посебната годишна сметка и ревидираните посебни финансиски извештаи на Друштвото со состојба на и за годината која завршува на 31 декември 2019.

Скопје,
28 април 2020 година

Грант Торнтон ДОО, Скопје

Управител
Марјан Андонов

Овластен ревизор
Марјан Андонов

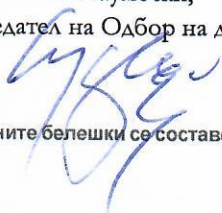
² Меѓународни стандарди за ревизија („МСР“) издадени од страна на Одборот за меѓународни стандарди за ревизија и уверување („ОМСРП“), кои стапија на сила на 15 декември 2009 година, преведени и објавени во Службен весник на Република Македонија број 79 од 2010 година

Извештај за финансиската состојба

	Бел.	31 декември 2019 000 МКД	31 декември 2018 000 МКД
Средства			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	5	1,354,512	1,378,856
Нематеријални средства	6	3,683	550
Вложувања во подружници	8	112,580	112,516
Финансиски средства расположливи за продажба	9	62,785	40,937
		1,533,560	1,532,859
Тековни средства			
Залихи	10	410,210	337,433
Побарувања од купувачи и останати побарувања	11	460,645	431,274
Побарувања за данок од добивка		-	-
Парични средства и еквиваленти	12	19,395	21,459
		890,250	790,166
Вкупно средства		2,423,810	2,323,025
Капитал и обврски			
Капитал	13		
Акционерски капитал		244,776	245,639
Резерви		299,635	258,176
Акумулирани добивки		428,257	462,607
		972,668	966,422
Обврски			
Нетековни обврски			
Разграничени приходи	14	17,051	-
Позајмици	15	789,977	732,633
		807,028	732,633
Тековни обврски			
Позајмици	15	379,531	281,995
Обврски спрема добавувачи и останати обврски	16	264,069	340,705
Обврска за данок на добивка		514	1,270
		644,114	623,970
Вкупно обврски		1,451,142	1,356,603
Вкупно капитал и обврски		2,423,810	2,323,025

Овие посебни финансиски извештаи се одобрени од Одборот на директори на Друштвото на ден 16 март 2020 година и се потпишани во негово име од:

Г-дин Симон Наумоски,
Претседател на Одбор на директори

Г-дин Иван Стрезоски
Финансиски Директор

Придружните белешки се составен дел на овие посебни финансиски извештаи

Извештај за сеопфатната добивка

	Бел.	Година што завршува на	
		31 декември 2019 000 МКД	31 декември 2018 000 МКД
Приходи од продажба	17	2,284,246	2,104,162
Останати деловни приходи	18	65,820	39,335
Приходи од државни подршки	14	19,186	
Набавна вредност на продадени стоки		(19,075)	(22,714)
Материјали, енергија и резервни делови	19	(1,548,871)	(1,432,595)
Трошоци за користи на вработените	20	(358,430)	(324,686)
Амортизација и депрецијација	5, 6	(102,214)	(108,741)
Останати деловни трошоци	21	(315,424)	(271,153)
Промени на залихите на готови производи		25,940	99,831
Добивка од оперативно работење		51,178	83,439
Финансиски приходи	22	595	2,235
Финансиски расходи	22	(32,808)	(27,787)
Финансиски (расходи), нето		(32,213)	(25,552)
Добивка пред оданочување		18,965	57,887
Данок на добивка	23	(1,597)	(6,169)
Нето добивка за годината		17,368	51,718
Останата сеопфатна добивка за годината:			
Промена на објективната вредност на финансиските средства расположливи за продажба	9,13	12,656	10,501
Вкупна сеопфатна добивка за годината		30,024	62,219
Заработувачка по акција	24		
- Основна и разводнета (Денари по акција)		229	683

Извештај за промените во капиталот

	Акционерски капитал	Резерви	Акумулир. добивки	000 МКД Вкупно
На 01 јануари 2019 година	245,639	258,176	462,607	966,422
<i>Трансакции со сопствениците</i>				
Распоред на акумулирани добивки (Бел.13)	-	31,177	(31,177)	-
Откупени сопствени акции (Бел.13)	(863)	(2,374)	-	(3,237)
Објавени и исплатени дивиденди (Бел.13)	-	-	(20,541)	(20,541)
Вкупно трансакции со сопствениците	(863)	28,803	(51,718)	(23,778)
Добивка за годината	-	-	17,368	17,368
Промена во обј.вредност на вложувања	-	12,656	-	12,656
Вкупна сеопфатна добивка	-	12,656	17,368	30,024
На 31 декември 2019 година	244,776	299,635	428,257	972,668
На 01 јануари 2018 година	245,639	231,244	443,751	920,634
<i>Трансакции со сопствениците</i>				
Распоред на акумулирани добивки (Бел.13)	-	16,431	(16,431)	-
Објавени и исплатени дивиденди (Бел.13)	-	-	(16,431)	(16,431)
Вкупно трансакции со сопствениците	-	16,431	(32,862)	(16,431)
Добивка за годината	-	-	51,718	51,718
Промена во обј.вредност на вложувања	-	10,501	-	10,501
Вкупна сеопфатна добивка	-	10,501	51,718	62,219
На 31 декември 2018 година	245,639	258,176	462,607	966,422

Посебни финансиски извештаи
31 декември 2019

Извештај за паричните текови

	Бел.	Година што завршува на 31 дек.	
		2019 000 МКД	2018 000 МКД
Добивка пред оданочување		18,965	57,887
<u>Усогласување за:</u>			
Депрецијација и амортизација	5, 6	102,214	108,741
Приходи од отпис на обврски и работи од добавувачи	18	(5,952)	(8,901)
Приходи од продажба на недв.постројки и опрема	18	(28,832)	(4,315)
Приходи од дивиденди	18	(3,050)	(1,506)
(Вишоци) / кусоци и отпис на залихи по попис, нето	18,21	(4,604)	(1,789)
Отпис и обезвреднување на залихи	21	4,221	6,487
Приходи од добиени гратис производи и рекл.материјал	18	(7,768)	(5,952)
Приходи од државни подршки	14	(19,186)	-
Нето сег.вред.на продадени недвиж, постројки и опрема	21	11,857	4,368
Загуби од оштетување и отпис на побарувања	21	-	3,910
Приходи од камати	22	-	(1,361)
Расходи по камати	22	32,273	27,411
Добивка пред промени во оперативниот капитал		100,138	184,980
<i>Промени во оперативниот капитал:</i>			
Залихи		(64,626)	(120,740)
Побарувања од купувачи и останати побарувања		(29,371)	(116,040)
Девизни средства за акредитиви	13	(17)	(2,167)
Обврски кон добавувачи и останати обврски		(70,684)	87,830
		(64,560)	33,863
(Платени) камати		(32,273)	(27,411)
(Платен) данок од добивка		(2,353)	(4,126)
		(99,186)	2,326
Инвестициони активности			
Набавка на недвижности, постројки и опрема	5	(89,499)	(703,462)
Приливи од продажба на недвиж,постројки и опрема	5,18	28,832	4,315
Набавка на нематеријални средства	6	(3,361)	(546)
Вложувања во подружници	8	(64)	(2,800)
Вложувања во хартии од вредност	9	(9,192)	(13,389)
Приливи од дивиденди	9,18	3,050	1,506
Приливи по камати	22	-	1,361
		(70,234)	(713,015)
Финансиски активности			
Отплата на позајмици	15	(698,017)	(1,135,871)
Приливи од позајмици	15	852,897	1,824,772
Приливи од државни подршки	14	36,237	-
Исплатени дивиденди и награди на членови на УО	13	(20,541)	(16,431)
Откупени сопствени акции	13	(3,237)	-
		167,339	672,470
Нето промени кај паричните средства и еквиваленти		(2,081)	(38,219)
Парични средства и еквиваленти на почетокот		19,292	57,511
Парични средства и еквиваленти на крајот	13	17,211	19,292

Белешки кон посебните финансиски извештаи

1 Општи информации

Прехрамбена индустрија Витаминка АД Прилеп (во понатамошниот текст Друштвото) е Акционерско друштво регистрирано во Република Северна Македонија. Седиштето на Друштвото е во Прилеп на ул.Леце Котески бр.23. Основна дејност на Друштвото опфаќа производство и продажба на стоки за широка потрошувачка од прехрамбената индустрија.

Просечниот број на вработени во Друштвото за годината која завршува на 31 декември 2019 година изнесува 701 лица (2018: 659 лица).

Друштвото го претставува мнозинството на Групациската Витаминка а.д., Прилеп и подружниците. Со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2019 и 2018, подружниците учествуваат со помалку од 5% во вкупните приходи и вкупната актива на Групациската.

Со состојба на 31 декември 2019 година, Друштвото е Матично Друштво – основач и единствен сопственик на следниве правни субјекти:

- В-Роуте ДООЕЛ, Прилеп
- Ведрина 2 ДОО, Белград, и
- Витаминка ЕООД, Софија

Повеќе детали се објавени во Белешката 8 во продолжение на овие посебни финансиски извештаи.

Акциите на Друштвото се котирали на редовниот пазар на Македонска берза на хартии од вредност.

2 Сметководствени политики

Во продолжение се прикажани основните сметководствени политики употребени при подготовката на овие финансиски извештаи. Овие политики се конзистентно применети на сите прикажани години, освен доколку не е поинаку наведено.

2.1 Основа за подготовка

Овие посебни финансиски извештаи се подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (“Службен весник на РМ” бр. 28/2004... 120/2018) и Правилникот за водење сметководство (“Службен весник на РМ” бр. 159 од 29 декември 2009 година, бр. 164 од 2010 година и 107 од 2011 година). Според овој Правилник се пропишува водењето сметководство во согласност со Меѓународните стандарди за финансиско известување (МСФИ) вклучувајќи ги и Толкувањата на постојниот комитет за толкување (ПКТ) и Толкувања на Комитетот за толкување на меѓународното финансиско известување утврдени од Одборот за меѓународни сметководствени стандарди (КТМФИ) издадени на 1 јануари 2009 година.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Основа за подготовка (продолжува)**

Посебните финансиски извештаи се подготвени според концептот на историска вредност освен за финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства и обврски (вклучувајќи и деривативни инструменти), доколку постојат, кои се мерат по објективната вредност. Основите за мерење на секој поединечен вид на средство, обврска, приход и расход се детално опишани во продолжение на оваа Белешка.

Подготовката на овие финансиски извештаи во согласност со МСФИ прифатени и објавени во Република Северна Македонија бара употреба на одредени критични сметководствени проценки. Таа исто така бара Раководството на Друштвото да употребува свои проценки во процесот на примена на сметководствените политики. Подрачјата што вклучуваат повисок степен на проценка или комплексност, или подрачјата во кои претпоставките и проценките се значајни за посебните финансиски извештаи, се обелоденети во Белешка 4: Значајни сметководствени проценки.

Овие финансиски извештаи претставуваат посебни финансиски извештаи на Матичното Друштво и не ги вклучуваат финансиските извештаи на неговите подружници. Вложувањето на Матичното Друштво во подружниците е евидентирано по нивната набавна вредност намалена за евентуалното обезвреднување.

Друштвото ја води сметководствената евиденција и подготвува финансиски извештаи во локалната валута – Македонски Денар (МКД или Денар) која претставува функционална и презентацииска валута.

Посебните финансиски извештаи се подготвени со состојба на и за годините што завршуваат на 31 декември 2019 и 2018 година. Тековните и споредбените податоци прикажани во овие финансиски извештаи се изразени во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено. Онаму каде што е неопходно направени се прилагодувања во презентацијата на споредбените податоци со цел истата да одговара на презентацијата на тековните податоци.

2.2 Известување по сегменти

Деловен сегмент претставува група на средства и деловни активности за обезбедување на производи и услуги, кои се подложни на ризици различни од оние кај други деловни сегменти. Географскиот сегмент пак обезбедува производи и услуги во рамки на одредено економско опкружување подложно на ризици различни од оние кај другите географски сегменти.

2.3 Странски валути

Трансакциите деноминирани во странска валута се искажани во Македонски Денари со примена на официјалниот среден курс на денот на трансакцијата. Средствата и обврските деноминирани во странска валута се искажани во Македонски Денари (“Денари”) по средниот курс на Народна Банка на Република Северна Македонија на последниот ден од пресметковниот период. Сите добивки и загуби кои произлегуваат од курсните разлики прикажани се во Извештајот за сеопфатната добивка како приходи или расходи од финансирање во периодот на нивното настанување. Средните девизни курсеви кои беа применети за прикажување на позициите на Извештајот за финансиската состојба деноминирани во странска валута, се следните:

	31 декември 2019	31 декември 2018
1 УСД	54.9518 Денари	53,6887 Денари
1 ЕУР	61.4856 Денари	61,4950 Денари
1 ЦХФ	56.5593 Денари	54,7742 Денари
1 ГБП	72.1577 Денари	68,1234 Денари

2.4 Недвижности, постројки и опрема

Недвижностите, постројките и опремата се евидентираат по набавна односно претпоставена набавна вредност намалена за акумулираната депрецијација и резервирањето поради оштетување, доколку постои. Набавната вредност вклучува трошоци кои директно се однесуваат на набавката на средствата.

Претпоставената набавна вредност претставува ревалоризирана набавна вредност на одредени ставки на недвижностите, постројките и опремата кои се ревалоризирани во периодите пред 2005 година, по пат на примена на коефициенти за индексирање утврдени од страна на Државниот Завод за Статистика.

Цената на чинење на средствата, изградени во сопствена режија, се состои од трошокот за материјал, директна работна сила и соодветни општи производни трошоци.

Последователните набавки се вклучени во евидентираната вредност на средството или се признаваат како посебно средство, соодветно, само кога постои веројатност од прилив на идни економски користи за Друштвото поврзани со ставката и кога трошокот на ставката може разумно да се измери.

Сите други редовни одржувања и поправки се евидентираат како расходи во Извештајот за сеопфатната добивка во текот на периодот во кој се јавуваат.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)**

Недвижности, постројки и опрема (продолжува)

Не се пресметува депрецијација на земјиштето и инвестициите во тек. Депрецијацијата на останатите ставки на недвижностите и опремата се пресметува пропорционално, со цел, да се распредели набавната или претпоставената набавна вредност до нивните резидуални вредности низ проценетиот век на употреба, како што следи:

Градежни објекти	20-40 години
Погонска опрема	10 години
Останата опрема и моторни возила	2-5 години

Резидуалните вредности на средствата и проценетиот век на употреба се прегледуваат и доколку е потребно се корегираат, на секој датум на известување. Кога евидентираните износ на средството е повисок од неговиот проценет надоместлив износ, тој веднаш се отпишува до неговиот надоместлив износ.

Приходите или расходите поврзани со отуѓувања се одредуваат по пат на споредба на приливите со евидентираните износ. Разликите се вклучени во Извештајот за сеопфатната добивка во периодот кога настануваат.

2.5 Нематеријални средства

Нематеријални средства стекнати од страна на Друштвото, со дефиниран век на употреба, се мерат според набавна вредност намалена за акумулирана амортизација и загуби од оштетување.

Последователните набавки се капитализираат само кога постои веројатност од прилив на идни економски користи за Друштвото поврзани со ставката и кога набавната вредност на ставката може разумно да се измери.

Компјутерски софтвер

Трошоците поврзани со развојот или одржувањето на компјутерски софтверски програми се признаваат како трошоци во моментот на нивното настанување. Трошоците директно поврзани со препознатливи и уникатни софтверски производи, контролирани од страна на Друштвото и кои најверојатно ќе создадат економски користи што ќе ги надминат трошоците после една година, се признаваат како нематеријални средства. Трошоците за развој на компјутерски софтвер кои се признаваат како средства се амортизирани користејќи пропорционална метода во текот на период од пет години.

2.6 Оштетување на нефинансиските средства

Недвижностите, постројките и опремата, како и нематеријалните средства со дефиниран век на употреба се проверуваат за постоење на можни оштетувања секогаш кога одредени настани или промени на услови укажуваат дека евидентираните износ на средствата не може да се надомести. Секогаш кога евидентираните износ на средствата го надминува нивниот надоместлив износ, се признава загуба од оштетување. Надоместливиот износ претставува повисокиот износ помеѓу нето продажната цена и употребната вредност на средствата. Нето продажната цена е износ кој се добива од продажба на средство во трансакција помеѓу добро известени субјекти, додека употребната вредност е сегашната вредност на проценетите идни готовински приливи што се очекува да произлезат од континуираната употреба на средствата и од нивното отуѓување на крајот од употребниот век. Надоместливите износи се проценуваат за поединечни средства или, ако е тоа невозможно, за целата група на средства која генерира готовина.

2.7 Вложувања во подружници

Стекнувањето на подружниците е евидентирано според методот на набавна вредност, при што трошокот за стекнувањето претставува објективна вредност на дадените средства, издадените акции или превземените обврски на датумот на стекнувањето, вклучително и непосредните расходи направени за целите на стекнувањето. Вложувањето на Друштвото во подружниците е евидентирано по нивната набавна вредност намалена за евентуалното обезвреднување.

2.8 Финансиски средства

Друштвото ги класифицира своите финансиски средства во следните категории: финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби, кредити и побарувања, финансиски средства кои се чуваат до доспевање и финансиски средства расположливи за продажба. Класификацијата зависи од целите за набавка на финансиските средства. Раководството ги класифицира финансиските средства во моментот на нивното првично признавање.

Финансиски средства по објективна вредност преку добивки и загуби

Финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби се финансиски средства наменети за тргување. Едно финансиско средство се класифицира како средство наменето за тргување доколку се стекнува со цел да се продаде во краток рок. Средствата во оваа категорија се класифицираат како тековни средства. Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година Друштвото нема класифицирано средства во оваа категорија.

Финансиски средства кои се чуваат до доспевање

Вложувања чувани до доспевање се не-деривативни финансиски инструменти со фиксни периоди на отплата и со фиксен период на доспевање кои Друштвото има намера и можност да ги чува до периодот на доспевање. Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година Друштвото нема класифицирано средства во оваа категорија.

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се не-деривативни финансиски средства со фиксни или детерминирани плаќања кои не котираат на активен пазар. Тие се вклучени во тековните средства, освен за оние кои доспеваат во период подолг од 12 месеци од датумот на Извештајот за финансиската состојба. Кредитите и побарувањата на Друштвото на датумот на Извештајот за финансиската состојба се состојат од побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања како и парични средства и еквиваленти.

Финансиски средства расположливи за продажба

Финансиски средства расположливи за продажба се не-деривативи, кои се креирани во оваа категорија или пак не се класифицирани во било која од останатите категории. Тие се вклучени во нетековни средства освен ако раководството нема намера да го отуѓи вложувањето во рок од 12 месеци од датумот на известување.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)***Признавање и мерење на финансиските средства*

Набавките и продажбите на финансиските средства се евидентираат на датумот на трансакцијата - датумот на кој што Друштвото има обврска да го купи или продаде средството. Финансиските средства кои се признаваат според објективна вредност преку добивки или загуби почетно се признаваат според нивната објективна вредност, при што трошоците на трансакциите се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка. Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста. Финансиските средства расположливи за продажба и финансиските средства по објективна вредност преку добивки и загуби последователно се евидентирани по нивната објективна вредност. Кредитите и побарувањата се последователно евидентирани по амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна камата.

Сите финансиски средства кои не се признаваат според објективна вредност преку добивки и загуби почетно се признаваат по нивната објективна вредност зголемена за трошоците на трансакциите. Добивките или загубите од промената на објективната вредност на средствата по објективна вредност преку добивки и загуби се вклучуваат во добивки / загуби во периодот кога настануваат. Приходите од дивиденди се признаваат во добивки / загуби како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда.

Промените на објективната вредност на монетарните и не-монетарните вложувања класифицирани како расположливи за продажба се признаени во останатата сеопфатна добивка.

Кога хартиите од вредност класифицирани како расположливи за продажба се продаваат или се оштетени, акумулираната корекција на објективната вредност признаена во капиталот се вклучува во извештајот за сеопфатна добивка како добивка или загуба од вложувања во хартии од вредност во периодот на кој се однесуваат. Каматите од средствата расположливи за продажба, пресметани врз основа на ефективната каматна стапка се признаваат во добивки/загуби како финансиски приходи. Приходи од дивидени од финансиските средства расположливи за продажба се признаваат во добивки / загуби како дел од останатите приходи во моментот кога Друштвото има воспоставено право на прилив од дивиденда.

Депризнавање на финансиските средства

Финансиските средства престануваат да се признаваат по истекот на правата за примање на паричните текови од финансиските средства или по нивното пренесување, а Друштвото ги пренело значително сите ризици и користи од сопственоста.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)***Оштетувањето на финансиските средства***а. Средства евидентирани по амортизирана набавна вредност**

На секој датум на Извештајот за финансиска состојба, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. Финансиското средство или групата на финансиски средства, се оштетени, и загуба поради оштетување се евидентира само ако постои објективен доказ за оштетување како резултат на еден или повеќе настани кои се случиле по првичното признавање на средствата и дека настанот има влијание на очекуваните идни парични текови на финансиското средство или групата на финансиски средства кои можат веродостојно да се проценат.

Како докази за оштетување може да се земат индикациите дека должникот или групата должници имаат значајни финансиски тешкотии, доцнење при исплата на главница и камата, веројатност дека ќе влезат во стечај или друга реорганизација, и каде што постојат видливи индикации за намалување на идните парични текови како што се промените во економските услови кои кореспондираат со загубата.

За категоријата кредити и побарувања износот на загубата поради оштетување претставува разлика помеѓу евидентираните износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Евидентираните износ на средството се намалува преку употребата на сметка за резервирање поради оштетување, со истовремено признавање на соодветниот расход поради оштетување во тековните добивки и загуби. Доколку кредитот или средството кое се чува до доспевање е со променлива каматна стапка, тековната ефективна каматна стапка утврдена според договорот претставува стапката на мерење на било која загуба од оштетување. На пример, Друштвото може да го измери оштетувањето на средството врз основа на објективната вредност на инструментот, користејќи пазарна цена.

Доколку во некој последователен период износот на оштетувањето се намали и тоа намалување може објективно да се поврзе со настан кој настанал после признавањето на оштетувањето (како на пример подобрување на кредитниот рејтинг на должникот), претходно признаената загуба се намалува преку тековните добивки или загуби.

б. Финансиски средства расположливи за продажба

На секој датум на Извештајот за финансиската состојба, Друштвото проценува дали постои објективен доказ за оштетување на едно финансиско средство или група на финансиски средства. За должнички хартии од вредност, Друштвото ги користи критериумите наведени во подточка (а). Кај сопственички хартии од вредност расположливи за продажба, значителното или пролонгирано опаѓање на објективната вредност на хартиите од вредност под нивната набавна вредност претставува индикатор дека средството е оштетено.

Доколку постои таков доказ за финансиските средства расположливи за продажба, кумулативната загуба - измерена како разлика меѓу набавната вредност и тековната објективна вредност, намалена за загубата поради оштетување претходно признаена во Извештајот за финансиската состојба, се отстранува од сеопфатната добивка и се признава како добивка или загуба за периодот.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски средства (продолжува)**

Доколку во некој последователен период објективната вредност на должничките инструменти евидентирани како финансиски средства расположливи за продажба се зголеми и зголемувањето може објективно да се поврзе со некој настан по датумот на евидентирањето на оштетувањето во добивките или загубите, загубата поради оштетување се намалува преку тековните добивки или загуби.

2.9 Пребивање на финансиските инструменти

Финансиските средства и обврски се пребиваат и нето вредноста се презентира во Извештајот за финансиска состојба, кога постои законско извршно право за пребивање на признаените вредности и постои можност да се порамнат на нето основа или пак истовремено да се реализираат средствата и подмират обврските.

2.10 Залихи

Залихите се вреднувани по пониската помеѓу набавната и нето реализационата вредност. Нето реализационата вредност претставува продажна вредност во секојдневниот тек на работата, намалена за трошоците за завршување, маркетинг и дистрибуција. Трошокот на материјалите и резервните делови се утврдува користејќи ја методата на пондериран просек и вклучува трошоци направени за нивна набавка, достава до постоечката локација и состојба на употреба. Трошокот на производите и производството во тек вклучува и соодветен дел на општи трошоци врз основа на нормалниот оперативен капацитет.

2.11 Побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања

Побарувања од купувачите претставуваат износи од купувачи за продадени стоки или извршени стоки во нормалниот тек на работењето. Доколку наплатата на побарувањата се очекува за една или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг), побарувањата се класифицирани како тековни средства. Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни побарувања.

Овие побарувања и позајмици иницијално се признаваат по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка, нето од резервирањето поради оштетување. Резервирање поради оштетување се пресметува кога постои објективен доказ дека Друштвото нема да може да ги наплати сите побарувања и позајмици според нивните оригинални услови на плаќања. Значителни финансиски потешкотии на должникот, веројатноста за стечај или финансиско реорганизирање како и пролонгирање или неможност за плаќање претставуваат индикатори дека побарувањата од купувачи се оштетени. Значајните должници се тестираат за оштетување на индивидуална основа. Останатите побарувања со слични карактеристики на кредитен ризик се проценуваат групно.

Износот на резервирањето претставува разлика помеѓу евидентираните износ на средството и сегашната вредност на проценетите идни парични текови дисконтирани со примена на изворната ефективна каматна стапка на финансиското средство. Средствата со краткорочно доспевање не се дисконтираат. Евидентираните износ на средството со признавање на поврзаните загуби со признавање на резервирање поради оштетување, со истовремено признавање на соодветниот расход поради оштетување во тековните добивки/загуби. Во случај на ненаплатливост на побарувањето истото се отпишува наспроти неговото резервирање. Последователната наплата на претходно отпишаните износи се признава како тековна добивка.

2.12 Парични средства и еквиваленти

Паричните средства и еквиваленти вклучуваат готовина во благајна, депозити по видување во банки и други краткорочни високоликвидни вложувања кои доспеваат во периоди не подолги од 3 месеци од датумот на стекнување.

2.13 Капитал, резерви и акумулирани добивки

(а) Акционерски капитал

Акционерскиот капитал ја претставува номиналната вредност на емитираните акции.

(б) Трошоци поврзани со емисија на акции

Трошоците поврзани со емисија на нови акции, опции или стекнувањето на деловна активност се презентирани како намалување (нето од данокот), на приливите од емисијата.

(в) Сопствени акции

Кога Друштвото откупува свој акционерски капитал, платените надомести се одземаат од вкупниот акционерски капитал како сопствени акции се додека истите не се отуѓат. Кога таквите акции последователно се продаваат, примените надомести се вклучуваат во акционерскиот капитал.

(г) Резерви

Резервите, кои се состојат од ревалоризациони, задолжителни резерви и резерви од реинвестирана добивка се создадени во текот на периодите врз основа на добивки/загуби од ревалоризација на материјалните средства и финансиските средства расположливи за продажба, во случајот со ревалоризациони резерви како и по пат на распределба на акумулираните добивки врз основа на законска регулатива и одлуките на раководството и акционерите на Друштвото. Согласно со законската регулатива резервите може да се користат за покривање на загубите, за купување на сопствени акции и исплата на дивиденди.

(д) Акумулирани добивки

Акумулираните добивки ги вклучуваат задржаните добивки од тековниот и претходните периоди.

2.14 Финансиски обврски

Финансиските обврски се класифицираат во согласност со суштината на договорниот аранжман. Сите финансиски обврски на Друштвото на датумите на известување се класифицирани во категоријата останати финансиски обврски по амортизирана набавнавредност. Овие финансиски обврски се состојат од обврски спрема добавувачи и останати обврски и позајмици.

Обврски кон добавувачи и останати обврски

Обврските кон добавувачи се обврски за плаќање за стоки или услуги кои се стекнати во нормалниот тек на работењето. Обврските се евидентираат како тековни доколку плаќањето на истите се изврши во рок една година или помалку од една година (или во временска рамка на еден оперативен циклус доколку е подолг). Доколку не го исполнуваат наведениот услов, истите се класифицираат како не-тековни обврски.

Обврските кон добавувачи се евидентирани по нивната објективна вредност и последователно се измерени според нивната амортизирана набавна вредност со употреба на методот на ефективна каматна стапка.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Финансиски обврски (продолжува)***Позајмици*

Позајмиците иницијално се евидентирани според нивната објективна вредност, намалена за трошоците на трансакција. Последователно, позајмиците се евидентираат според нивната амортизирана набавна вредност; разликите помеѓу примањата (намалени за трошоците на трансакцијата) и надоместливиот износ се признаваат во Извештајот за сеопфатната добивка за времетраењето на позајмиците, користејќи го методот на ефективна каматна стапка.

Надоместоците кои се плаќаат за воспоставување на кредитни линии се признаваат како трошок за трансакцијата на позајмицата доколку постои веројатност дека дел или целата линија ќе се повлече. Во овој случај, надоместокот се одложува до моментот на повлекувањето. Доколку не постои доказ дека ќе се повлече одреден дел или сите кредитни линии, надоместокот се капитализира како однапред извршени плаќања за ликвидност и се амортизира за периодот на аранжманот. Позајмиците се класифицирани како тековни обврски освен доколку Друштвото има безусловно право за подмирување на обврската за најмалку 12 месеци по датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.15 Трошоци за позајмување

Општите и посебните трошоци за позајмици директно поврзани со стекнување, изградба или производство на квалификувани средства, кои претставуваат средства за кои е потребен значителен период на време да се подготват за нивната наменска употреба или продажба, се додаваат на набавната вредност на тие средства, до моментот кога средствата се значително подготвени за нивната наменска употреба или продажба.

Приходите од вложувања стекнати од привремена инвестиција на специфични обврски по кредити каде се очекуваат трошоците за квалификувани средства се одземаат од трошоците за позајмување кои можат да се квалификуваат за капитализација.

Сите останати трошоци за позајмици се признаени во добивки или загубите во периодот во кој настанале.

2.16 Наем

Друштвото признава постоење на договор за наем врз основа на суштината на договорот во зависност од тоа дали исполнувањето на договорот зависи од употребата на специфичното средство или средства или договорот пренесува право за употреба на средството.

Друштвото како закупец

Финансиски наем е тековен закуп на средство кој на Друштвото суштински му ги пренесува ризиците и бенефитите поврзани за сопственоста на предметот на наем. Закупените средства се капитализираат во моментот на отпочнувањето на наемот по нивната објективна вредност или ако е пониска, тогаш по сегашната вредност на минималните наем плаќања. Плаќањата по основ на наем се распределени помеѓу финансиските давачки и намалувањето на наем обврските со цел да се постигне константна каматна стапка за останатиот износ на обврската. Финансиските давачки се наплаќаат директно од приходот. Капитализираните средства за наем се амортизираат според пократкиот од проценетиот работен век на средството или според наем периодот, ако не постои реална сигурност дека Друштвото ќе стекне сопственост над средството до крајот на наем периодот.

**Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)****Наем (продолжува)**

Исплатите на оперативен наем се признаваат како трошок на правопрпорционална основа во текот на наем периодот. Поврзаните трошоци како што се трошоци за одржување и осигурување се признаваат во периодот на нивното настанување.

Друштвото како закуподавач

Наемот каде Друштвото како закуподавач суштински ги задржува сите ризици и бенефити од сопственоста на средството се класифицира како оперативен наем. Иницијалните директни трошоци кои се јавуваат при договорите за оперативен наем во Извештајот за финансиската состојба се презентираат како одложени трошоци и се признаваат како добивки / загуби во текот на наем периодот на иста основа како приход од наемнини. Непредвидените наемнини се признаваат како приход во периодот во кои се јавиле. Однапред платените наемнини се признаваат како одложен приход.

2.17 Тековен и одложен данок на добивка

Трошокот за данок на добивка за известувачкиот период претставува збир на тековниот и одложениот данок на добивка.

Тековен данок на добивка

Основа за пресметка и плаќање на тековниот данок на добивка по стапка од 10% претставува добивката пред оданочување утврдена во Извештајот за сеопфатна добивка, коригирана за одредени помалку искажани приходи и непризнаени трошоци за даночни цели, даночниот кредит како и други даночни ослободувања. Правните субјекти можат да ги употребат даночните загуби утврдени во тековниот период било за надомест на платениот данок во рамки на одреден период за надомест или пак за намалување или елиминирање на даночната обврска за наредните периоди.

Одложен данок на добивка

Одложен данок на добивка се евидентира во целост, користејќи ја методата на обврска, за времените разлики кои се јавуваат помеѓу даночната основа на средствата и обврските и износите по кои истите се евидентирани за целите на финансиското известување. При утврдување на одложениот даночен трошок се користат тековните важечки даночни стапки. Одложениот даночен трошок се задолжува или одобрува во Извештајот за сеопфатната добивка, освен доколку се однесува на ставки кои директно го задолжуваат или одобруваат капиталот, во кој случај одложениот данок се евидентира исто така во капиталот.

Одложените даночни средства се признаваат во обем во кој постои веројатност за искористување на времените разлики наспроти идната расположлива оданочива добивка. Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година Друштвото нема евидентирано одложени даночни обврски односно средства.

2.18 Надомести за вработените*Придонеси за пензиско осигурување*

Друштвото има пензиски планови согласно домашната регулатива за социјално осигурување според која плаќа придонеси за пензиско осигурување на своите вработени. Придонесите, врз основа на платите, се плаќаат во првиот и вториот пензиски столб кои се одговорни за исплата на пензиите. Не постојат дополнителни обврски во врска со овие пензиски планови.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Надомести за вработени (продолжува)

Краткорочни користи за вработените

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат кога соодветната услуга ќе се добие. Друштвото признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како краткорочен бонус во пари или како удел во добивката и доколку Друштвото има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно.

Обврски при пензионирање на вработените

Друштвото, согласно соодветните домашни законски одредби, исплаќа на вработените посебна минимална сума при пензионирањето во износ утврден согласно законската регулатива. Друштвото не пресмета и не евидентира резервирање за пресметан посебен минимален износ за пензионирање на вработените на датумот на Извештајот за финансиската состојба.

2.19 Данок на додадена вредност

Приходите, трошоците и средствата се признаваат намалени за износот на данокот на додадена вредност, освен:

- Кога данокот на додадена вредност од набавка на средства или услуги не е надоместив од даночната власт, во кој случај данокот на додадена вредност се признава како дел од трошоците за стекнување на средството или како дел од трошокот каде што е соодветно; и
- Побарувања и обврски кои се искажани со вклучен износ на данокот на додадена вредност.

Нето износот на данокот на додадена вредност кој се надоместува од, или се плаќа на даночните органи се вклучува како дел од побарувањата или обврските во Извештајот за финансиската состојба.

2.20 Државни подршки

Државните подршки се признаваат по нивната објективна вредност кога постои разумна сигурност дека тие ќе бидат примени и дека Друштвото ќе ги исполни условите поврзани со давањето на подршката.

Државните подршки кои претставуваат надомест на трошоци кои ги направило Друштвото се признаваат во добивките или загубите на систематска основа во периодот во кој трошоците се признаени. Државните подршки кои претставуваат надомест за набавната вредност на материјалните средства или пак Друштвото ги има добиено во вид на материјални средства иницијално се разграничуваат како одложени приходи. Последователно истите се одобруваат во тековните добивки и загуби на пропорционална основа во текот на очекуваниот век на употреба на донираните средства.

2.21 Резервирања

Резервирање се признава кога Друштвото има тековна обврска како резултат на настан од минатото и постои веројатност дека ќе биде потребен одлив на средства кои вклучуваат економски користи за подмирување на обврската, а воедно ќе биде направена веродостојна процена на износот на обврската. Резервирањата се проверуваат на секој датум на известување и се корегираат со цел да се рефлектира најдобрата тековна процена. Кога ефектот на времената вредност на парите е материјален, износот на резервирањето претставува сегашна вредност на трошоците кои се очекува да се појават за подмирување на обврската.

2.22 Признавање на приходите и расходите

Приходите се мерат според објективната вредност на примениот надомест, односно надоместот што треба да се прими за продадените производи и стоки односно обезбедените услуги, нето од данокот на додадена вредност и евентуално одобрените продажни попусти. Приходите се признаваат кога сумата од приходите може прецизно да се измерат и се очекува дека економските користи од извршената трансакција ќе има прилив во Друштвото, кога направените трошоци или идни трошоци може прецизно да се измерат и се исполнети критериумите за различните активности на Друштвото.

Приходи од продажба на производи

Приходот од продажба на производи се признава во моментот на испорака до корисникот, кога приходот може да се пресмета, кога е сигурно дека ќе има финансиски прилив и кога се исполнети специфични критериуми во однос на активностите на Друштвото. Приходите не се сметаат разумно мерливи се додека сите услови поврзани со продажбата не се исполнети.

Приходи од обезбедување на услуги

Приходот од обезбедување на услуги се евидентира според степенот на завршување кога истиот може со сигурност да биде измерен. Степенот на завршување се одредува врз основа на проверка на извршената работа.

Приходи од наемнини

Приходи од наемнини на средства под оперативен наем се признаваат во добивките и загубите на правопрпорционална основа во текот на наем периодот. Непредвидените наемнини, доколку ги има, се признаваат како интегрален дел од вкупните приходи од наемнини во текот на наем периодот.

Финансиски приходи и трошоци

Финансиските приходи се признаваат на временска основа која го одразува ефективниот принос на средствата.

Финансиските трошоци се состојат од трошоци за камата на обврските по позајмици и трошоци за камата на задолжени плаќања. Трошоците за позајмици се признаваат во добивки или загуби со користење на методот на ефективна камата.

Приходи од дивиденди

Приходот од дивиденди се признава кога ќе се обезбеди правото за примање на исплата.

Расходи од деловното работење

Расходите од деловното работење се признаваат во моментот на искористувањето на услугите односно во периодот на нивното настанување.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Сметководствени политики (продолжува)

Признавање на приходите и расходите (продолжува)

Пребивање на приходите и расходите

Во текот на своето редовно работење, Друштвото учествува во други трансакции кои не генерираат приходи, туку се инцидентни во однос на главните активности кои генерираат приходи. Друштвото ги презентира резултатите од таквите трансакции преку пребивање на секој приход со соодветните расходи кои произлегуваат од истата трансакција, кога ова презентирање ја одразува суштината на трансакциите или настаните.

2.23 Распределба на дивиденди

Распределбата на дивиденди на акционерите на Друштвото е евидентирана како обврска во финансиските извештаи во периодот кога тие се одобрени од акционерите на Друштвото.

2.24 Превземени и неизвесни обврски

Не се евидентирани неизвесни обврски во посебните финансиски извештаи. Тие се објавуваат доколку постои веројатност за одлив на средства кои вклучуваат економски користи. Исто така, неизвесни средства не се евидентирани во посебните финансиски извештаи, но се објавуваат кога постои веројатност за прилив на економски користи. Износот на неизвесна загуба се евидентира како резервирање доколку е веројатно дека идните настани ќе потврдат постоење на обврска на денот на известување и кога може да се направи разумна процена на износот на загубата.

2.25 Трансакции со поврзани субјекти

Поврзани субјекти се оние каде едниот субјект го контролира другиот субјект или има значајно влијание во донесувањето на финансиските и деловните одлуки на другиот субјект. Трансакциите на Друштвото со поврзани субјекти се однесуваат на трансакциите во редовниот тек на работењето.

2.26 Настани по датумот на известување

Настаните по датумот на известување кои обезбедуваат дополнителни информации во врска со состојбата на Друштвото на денот на Извештајот за финансиската состојба (настани за кои може да се врши корегирање) се рефлектирани во финансиските извештаи. Оние настани по датумот на известување кои немаат карактер на корективни настани се објавуваат во соодветна белешка доколку истите се материјално значајни.

3 Управување со финансиски ризици

3.1 Фактори на финансиски ризици

Деловните активности на Друштвото се изложени на различни ризици од финансиски карактер, вклучувајќи кредитен ризик и ризици поврзани со ефектите од промените во девизните курсеви и каматните стапки. Управувањето со ризици на Друштвото се фокусира на непредвидливоста на пазарите и се стреми кон минимализирање на потенцијалните негативни ефекти врз успешноста на деловното работење на Друштвото.

Управувањето со ризици на Друштвото го врши Управниот Одбор врз основа на претходно одобрени писмени политики и процедури кои го опфаќаат целокупното управување со ризици, како и специфичните подрачја, како што се ризикот од курсни разлики, ризикот од каматни стапки, кредитниот ризик, употребата на вложувањата и пласманите на вишокот ликвидни средства.

3.2 Кредитен ризик

Кредитен ризик е ризик од финансиска загуба на Друштвото доколку корисникот или договорната страна на финансискиот инструмент не успее да ги исполни своите договорни обврски. Кредитниот ризик настанува од побарувања од купувачи, депозити во банки и парични средства и парични еквиваленти.

Изложеноста на Друштвото на кредитен ризик е под влијание од страна на индивидуални карактеристики на секој клиент. Друштвото има воспоставени политики, за да се осигура дека продажбата на стоки и услуги е извршена на корисници со соодветна кредитна историја, односно Друштвото има воспоставени политики според кои кредибилитетот на секој дилер и клиент со поголеми нарачки е анализиран пред потпишување на договорот, додека малопродажбата целосно е однапред планирана.

Кај Друштвото не постои материјално значајна концентрација на кредитен ризик поради големиот број на клиенти и нивните различни профили кои се во различни индустрии и географски региони.

Максималната изложеност на Друштвото на кредитен ризик е ограничена на евидентираната вредност на финансиските средства признаени на датумот на Извештајот за финансиската состојба, кои се прикажани во следната табела:

	2019 000 МКД	2018 000 МКД
Класи на фин. средства - евидентирана вредност		
Финансиски средства расположливи за продажба		
Хартии од вредност и удели во капиталот	62,785	40,937
Кредити и побарувања		
Побарувања од купувачи, нето	400,623	375,442
Парични средства и еквиваленти	19,395	21,459
	420,018	396,901
	482,803	437,838

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

3.3 Ризик од ликвидност

Претпазливо управување со ризик од ликвидност имплицира одржување на доволно готовина и ликвидни хартии од вредност, потоа расположливост на извори на средства преку соодветно обезбедување на кредити и можност за навремена наплата на износите на побарувања од купувачи во рамките на договорените услови. Како резултат на динамичниот карактер на дејноста на Друштвото, Раководството настојува да обезбеди флексибилни извори на средства преку расположливи кредитни линии.

Табелите во продолжение ја прикажуваат преостанатата договорена доспеаност на финансиските обврски на Друштвото. Табелите се подготвени врз основа на недисконтираните готовински текови на финансиските обврски.

	Тековни До 1 година 000 МКД	1 до 2 години 000 МКД	2 до 5 години 000 МКД	Нетековни Подоцна од 5 години 000 МКД
31 декември 2019				
Обврски кон добавувачи	226,870	-	-	-
Позајмици со камата	379,556	58,534	365,342	366,076
	606,426	58,534	365,342	366,076
31 декември 2018				
Обврски кон добавувачи	278,322	-	-	-
Позајмици со променлива камата	281,995	58,534	365,342	308,757
Камати	20,909	19,180	55,151	33,206
	581,226	77,714	420,493	341,963

3.4 Пазарни ризици

Пазарен ризик е ризик од промени во пазарни цени, курсевите на странските валути и каматните стапки кои имаат влијае на приходите на Друштвото или на вредноста на финансиските инструменти. Целта на управување со пазарен ризик е управување и контрола на изложеноста на пазарен ризик во прифатливи рамки и оптимизирање на поврат на средствата.

Ризик од курсни разлики

Друштвото има деловни активности на меѓународните пазари, и е изложено на ризик од курсни разлики кој се јавува од изложеноста кон различни валути, посебно во однос на Еврото и Доларот. Друштвото не користи инструменти за обезбедување од ризик од курсни разлики. Раководството на Друштвото е одговорно за одржување на соодветна нето позиција за секоја валута поединечно, како и вкупно за сите валути.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Пазарни ризици (продолжува)

Сметководствената вредност на монетарните средства и обврски на Друштвото деноминирани во странски валути е како што следи (000 МКД):

	2019	2018
Средства		
ЕУР	276,739	299,362
УСД	-	-
	<hr/>	<hr/>
	276,739	299,362
Обврски		
ЕУР	912,685	790,852
УСД	1,092	2,558
	<hr/>	<hr/>
	913,777	793,410

Анализа на сензитивноста на странски валути

	Нето износ 2019	Нето износ 2018	% на промена на курсот	Ефект врз финансискиот резултат 2019	Ефект врз финансискиот резултат 2018
ЕУР	(635,946)	(491,490)	1%	(636)	(491)
УСД	(1,092)	(2,558)	5%	(55)	(128)

Анализата на сензитивноста ги вклучува единствено монетарните ставки деноминирани во странска валута на крајот на годината, при што се врши корекција на нивната вредност при промена на курсот за 1% во однос на ЕУР и други валути и 5% во однос на УСД. Негативен износ погоре означува намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај ако Денарот ја зголеми својата вредност во однос на странските валути за 1% во однос на ЕУР и други валути и 5% во однос на УСД. При намалување на вредноста на Денарот во однос на странските валути за 1% во однос на ЕУР и други валути и 5% во однос на УСД, ефектот врз добивката или останатиот капитал е еднаков, но со обратен предзнак, како што е прикажано во табелата погоре (во илјади Денари).

Ризик од каматни стапки врз паричните текови и објективната вредност

Друштвото е изложено на ефектите на флукуациите на пазарните каматни стапки врз неговата финансиска состојба и паричните текови. Раководството на Друштвото е во најголема мерка одговорно за дневно следење на состојбата на ризикот од нето каматни стапки и одредува лимити за намалување на потенцијалот од каматна неусогласеност. Постои значителна концентрација на позајмици со камата од локални финансиски институции на денот на известување. Флукуациите во пазарните каматни стапки, според кои средствата се позајмени, може да имаат неповолен ефект врз успешноста во финансирањето на Друштвото. Во исто време, Друштвото нема значителни пласирања на своите средства во орочени депозити и високо ликвидни хартии од вредност, кои носат дополнителен приход од камата.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Пазарни ризици (продолжува)

	2019	2018
Финансиски средства		
<i>Некаматносни</i>		
Финансиски средства расположливи за продажба	62,785	40,937
Побарувања од купувачи, нето	400,623	375,442
Парични средства и еквиваленти	2,350	2,350
	465,758	418,729
<i>Со променлива каматна стапка</i>		
Парични средства и еквиваленти	17,045	19,109
	482,803	437,838
Финансиски обврски		
<i>Некаматносни</i>		
Обврски кон добавувачи	226,870	278,322
<i>Со променлива каматна стапка</i>		
Позајмици со камата	1,169,508	1,014,628
	1,396,378	1,292,950

Анализа на сензитивноста на каматни стапки

	Нето износ	2%	2019
Со променлива каматна стапка	(1,152,463)	(23,049)	-2% 23,049
	Нето износ	2%	2018
Со променлива каматна стапка	(995,519)	(19,910)	-2% 19,910

Позитивниот, односно негативниот износ означува зголемување/намалување на добивката или останатиот капитал, кој што се јавува во случај доколку каматните стапки би биле повисоки/пониски за 2%.

3.5 Ризик при управување со капитал

Целите на Друштвото при управување со капиталот се овозможување на Друштвото да продолжи со своите деловни активности според принципот на континуитет со цел да обезбеди приход за акционерите и бенефицини за други заинтересирани лица, како и да одржи оптимална структура на капиталот со цел намалување на трошокот на капиталот.

Со цел да се одржи или прилагоди структурата на капиталот, Друштвото може да изврши корекција на износот на дивиденди исплатени на акционерите, да врати капитал на акционерите, да издаде нови акции или да продаде средства за да го намали долгот.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Ризик при управување со капитал (продолжува)

Показател на задолженост

Структурата на изворите на финансирање на Друштвото се состои од обврски, кои ги вклучуваат позајмиците обелоденети во Белешка 15, парични средства и еквиваленти и главнина, која се состои од уплатен капитал, ревалоризациони резерви, законски резерви и акумулирана добивка.

Раководството ја анализира структурата на изворите на финансирање на годишна основа како однос на нето обврските по позајмици во однос со вкупниот капитал. Нето обврските по кредити се пресметани како вкупни обврски по позајмици намалени за износот на паричните средства и паричните еквиваленти.

Показателот на задолженоста на крајот на годината е прикажан како што следи:

	2019	2018
Позајмици со камата	1,169,508	1,014,628
Парични средства и еквиваленти	(19,395)	(21,459)
Нето обврски	1,150,113	993,169
Капитал	972,668	966,422
	118%	103%

3.6 Процена на објективна вредност

Објективна вредност претставува вредност за која едно средство може да биде заменето или некоја обврска подмирена под нормални комерцијални услови. Објективната вредност се одредува врз основа на претпоставка на раководството, зависно од видот на средството или обврската.

3.6.1 Финансиски инструменти евидентирани по објективна вредност

Во следната табела се прикажани финансиските средства измерени според објективната вредност во Извештајот за финансиската состојба во согласност со хиерархијата на објективната вредност. Оваа хиерархија ги групира финансиски средства и обврски во три нивоа кои се базираат на значајноста на влезните податоци користени при мерењето на објективната вредност на финансиските средства. Хиерархијата според објективната вредност е одредена како што следи:

- Ниво 1: котирани цени (некорегирани) на активните пазари за идентични средства или обврски;
- Ниво 2: останати влезни податоци, покрај котираните цени, вклучени во Ниво 1 кои се достапни за набљудување за средството или обврската, или директно (т.е. како цени) или индиректно (т.е. изведени од цени); и
- Ниво 3: влезни податоци за средството или обврската кои не се базираат на податоци достапни за набљудување од пазарот

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Управување со финансиски ризици (продолжува)

Процена на објективна вредност (продолжува)

Финансиските средства кои се евидентирани по објективна вредност во Извештајот за финансиската состојба се групирани според нивото на хиерархија на објективната вредност како што следи (во илјади Денари):

31 декември 2019	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Средства				
Финансиски средства расположливи за продажба	61,333	-	1,452	62,785
31 декември 2018	Ниво 1	Ниво 2	Ниво 3	Вкупно
Средства				
Финансиски средства расположливи за продажба	40,285	-	652	40,937

Финансиските средства расположливи за продажба се состојат од учества во капиталот на домашни и странски правни субјекти.

3.6.2 Финансиски инструменти кои не се евидентирани по објективна вредност

Разликата помеѓу сметководствената вредност и објективната вредност на оние финансиски средства и обврски кои во Извештајот за финансиска состојба не се евидентирани според објективна вредност се прикажани во табелата подолу:

Средства	Евидентирана вр.		Објективна вр.	
	2019	2018	2019	2018
Побарувања од купувачи, нето	400,623	375,442	400,623	375,442
Парични средства и еквиваленти	19,395	21,459	19,395	21,459
Вкупни средства	420,018	396,901	420,018	396,901
Обврски				
Обврски кон добавувачи	226,870	278,322	226,870	278,322
Позајмици со камата	1,169,508	1,014,628	1,169,508	1,014,628
Вкупни обврски	1,396,378	1,292,950	1,396,378	1,292,950

Кредити и побарувања

Кредитите и побарувањата се евидентираат по амортизирана набавна вредност намалена за резервирање поради општетување. Нивната објективна вредност соодветствува на евидентираната вредност, поради нивната краткорочна доспеаност.

Останати финансиски средства

Објективната вредност на монетарните средства што вклучуваат парични средства и еквиваленти се смета дека е приближна на нивната сметководствена вредност поради тоа што се со доспеаност помала од 3 месеци.

Обврски спрема доверителите и обврски по кредити

Објективната вредност на обврските кон добавувачите и останатите обврски е приближна на евидентираната вредност. Објективната вредност на позајмените со варијабилна каматна стапка е приближна на евидентираната вредност поради прилагодувањата на каматните стапки и специфични финансиски обврски кон пазарните каматни стапки за слични инструменти.

4 Значајни сметководствени проценки

При примената на сметководствените политики на Друштвото, опишани во Белешка 2 кон овие финансиски извештаи, од Раководството на Друштвото се бара да врши проценки и прави претпоставки за евидентираните износи на средствата и обврските кои не се јасно воочливи од нивните извори на евидентирање. Проценките и придружните претпоставки се засноваат на минати искуства и други фактори, за кои се смета дека се релевантни. При тоа, фактичките резултати може да отстапуваат од таквите проценки.

Проценките и главните претпоставки се проверуваат тековно. Ревидираните сметководствени проценки се признаваат во периодот во кој истите се ревидирани доколку таквото ревидирање влијае само за или во тој период, како и за идни периоди, доколку ревидирањата влијаат за тековниот и идните периоди.

Несигурност во проценките

Оштетување кај нефинансиски средства

Загуби од оштетување се признаваат во износ за кој евидентираната вредност на средството или единицата што генерира готовина го надминува надоместливиот износ. При утврдување на надоместливиот износ, Раководството ги проценува очекуваните цени, готовинските текови од секоја единица што генерира готовина и утврдува соодветна каматна стапка при пресметка на сегашната вредност на тие готовински текови.

Оштетување кај финансиски средства

Оштетување на побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања

Друштвото пресметува оштетување за побарувања од купувачи, дадени позајмици и останати побарувања врз основа на процена на загуби кои резултираат од неможноста купувачите да ги подмират своите обврски. При процена на соодветноста на загубата поради оштетување за побарувањата од купувачи, дадените позајмици и останатите побарувања, процената се темели врз доспевањето на салдото на сметката за побарувања и минатото искуство на отписи, кредитоспособноста на клиентите и промените во условите за плаќање за клиентите. Ова подразбира правење претпоставки за идните однесувања на клиентите, како и за идните приливи на парични средства. Доколку финансиските услови на клиентите се влошат, реалните отписи на тековно постоечките побарувања може да бидат повисоки од очекуваното, и може да го надминат нивото на загубите поради оштетување кои се досега признати.

Употребен век на средствата што се амортизираат

Раководството врши редовна проверка на употребниот век на средствата што се амортизираат на 31 декември 2019 година. Раководството проценува дека утврдениот употребен век на средствата ја претставува очекуваната употребливост (корисност) на средствата. Евидентираните вредности на овие средства се анализирани во Белешка 5 и 6.

Залихи

Залихи се евидентираат по пониската помеѓу набавната вредност (цена на чинење) и нето реализационата вредност. При процената на нето реализационата вредност ги зема предвид најобјективните докази / податоци кои се на располагање во периодот кога се правени проценките.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Значајни сметководствени проценки (продолжува)

Објективна вредност на финансиски средства

Доколку пазарот на финансиски инструмент не е активен, Раководството ја утврдува објективната вредност со користење техники за процена. Во примената на техниките за процена, Раководството прави максимално искористување на пазарните инпути, и користи проценки и претпоставки кои се, колку што е можно, во согласност со податоците кои учесниците на пазарот ќе ги користат при определување на цената на инструментот. Во случај каде овие податоците не се видливи, Раководството ги проценува претпоставките на учесниците на пазарот при определување на цената на финансискиот инструмент. Овие проценки можат да се разликуваат од реалните цени кои можат да се постигнат во трансакција извршена под комерцијални услови на датумот на известување.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

5. Недвижности, постројки и опрема

	Земјиште и градежни објекти	Опрема и останати средства	Аванси и инвестиции во тек	Вкупно
Набавна вредност				
На 01 јануари 2018	692,800	1,185,147	40,146	1,918,093
Набавки	198,798	378,468	126,196	703,462
Расходувања и оттуѓувања	(3,583)	(10,657)	-	(14,240)
На 31 декември 2018 / 01 јануари 2019	888,015	1,552,958	166,342	2,607,315
Набавки	2,095	-	87,404	89,499
Пренос од инвестиции во тек	107,539	125,967	(233,506)	-
Продажби	-	(51,933)	-	(51,933)
На 31 декември 2019	997,649	1,626,992	20,240	2,644,881
Акумулирана депрецијација				
На 01 јануари 2018	267,032	862,788	-	1,129,820
Депрецијација за годината	31,128	77,383	-	108,511
Расходувања и оттуѓувања	-	(9,872)	-	(9,872)
На 31 декември 2018 / 01 јануари 2019	298,160	930,299	-	1,228,459
Продажби	-	(40,076)	-	(40,076)
Депрецијација за годината	18,254	83,732	-	101,986
На 31 декември 2019	316,414	973,955	-	1,290,369
Нето евидентирана вредност				
На 31 декември 2018	589,855	622,659	166,342	1,378,856
На 31 декември 2019	681,235	653,037	20,240	1,354,512

Продажба на недвижности, постројки и опрема

Во текот на 2019 година Друштвото продаде опрема, со неамортизирана вредност од 11,857 илјади Денари (Бел.21), за износ од 28,832 илјади Денари (2018: продажба на опрема со набавна вредност од 14,240 Денари и акумулирана депрецијација на износ од 9,872 Денари) (Бел.18).

Инвестиции во тек

На 31 декември 2019 и 2018 година, авансите за, и инвестициите во тек се состојат од:

	2019	2018
Вложувања во градежни објекти	14,271	61,847
Вложувања во опрема	5,969	76,152
Аванси за основни средства	-	28,343
	20,240	166,342

Залог врз недвижности, постројки и опрема

Со состојба на 31 декември 2019 дел од недвижностите, постројките и опремата кој се состои од хали, магацини, деловен простор и опрема, чија проценета вредност е утврдена на износ од 32,900,000 Евра, односно 2,022,877 илјади Денари (2018: 26,600,000 ЕУР (денарска противвредност од 1,635,767 илјади Денари) е ставен под залог за одобрените кредити од финансиските институции (види Белешка 15 и 25).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

6 Нематеријални средства

<i>Компјутерски софтвер</i>	Набавна вредност	Акумул. амортизација	Нето вредност
На 01 јануари 2018	2,965	2,731	234
Набавки	546	-	546
Амортизација за годината	-	230	(230)
На 31 декември 2018	3,511	2,961	550
На 01 јануари 2019	3,511	2,961	550
Набавки	3,361	-	3,361
Амортизација за годината	-	228	(228)
На 31 декември 2019	6,872	3,189	3,683

7 Финансиски инструменти по категории

Евидентираниите вредности на финансиските средства и обврски на Друштвото признаени на датумот на известувањето за објавените периоди можат исто така да бидат категоризирани на следниов начин:

	Кредити и побарувања	Расположливи за продажба	Вкупно
31 декември 2019			
Средства според Извештајот за финансиската состојба			
Хартии од вредност и удели во капиталот	-	62,785	62,785
Побарувања од купувачи, нето	400,623	-	400,623
Парични средства и еквиваленти	19,395	-	19,395
	420,018	62,785	482,803
		Ост. Фин. Обв. по аморт. наб. вр.	Вкупно
Обврски според Извештајот за финансиската состојба			
Позајмици		1,169,508	1,169,508
Обврски кон добавувачи		226,870	226,870
		1,396,378	1,396,378
		Ост. Фин. Обв. по аморт. наб. вр.	Вкупно
31 декември 2018			
Средства според Извештајот за финансиската состојба			
Хартии од вредност и удели во капиталот	-	40,937	40,937
Побарувања од купувачи, нето	375,442	-	375,442
Парични средства и еквиваленти	21,459	-	21,459
	396,901	40,937	437,838
		Ост. Фин. Обв. по аморт. наб. вр.	Вкупно
Обврски според Извештајот за финансиската состојба			
Позајмици		1,014,628	1,014,628
Обврски кон добавувачи		278,322	278,322
		1,292,950	1,292,950

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

8 Вложувања во подружници

	% од учест.	Земја на основање	31 декември 2019	31 декември 2018
Вибро ДОО Прилеп	100%	Македонија	-	3,010
Викарди ДОО Битола	100%	Македонија	-	78,342
В-Роуте ДООЕЛ Прилеп	100%	Македонија	81,416	-
Ведрина 2 ДОО Белград	100%	Србија	31,161	31,161
Витаминка ЕООД Софија	100%	Бугарија	3	3
			112,580	112,516

Во текот на 2019 година, престана, без ликвидација, правниот субјективитет на подружниците Вибро ДОО Прилеп и Викарди ДОО Битола и истите се присоединија кон подружницата В-Роуте ДООЕЛ Прилеп (субјект што превзема). Присоединувањето е извршено по пат на универзален пренос на нивниот имот и обврски во правниот субјект што превзема.

Движењето на сметката на вложувања во подружници за 2019 и 2018 година е како што следи:

	2019	2018
На 01 јануари	112,516	109,716
Нето ефект од промена на вложувања во подружници	64	-
Зголемување на влог со конверзија на позајмици во 2018	-	2,800
На 31 декември	112,580	112,516

9 Финансиски средства расположливи за продажба

	2019	2018
Вложувања во хартии од вредност во домашни правни субјекти		
- Котирани	61,333	40,285
- Некотирани	1,452	652
	62,785	40,937

Движењето на сметката на овие вложувања во текот на 2019 и 2018 година е како што следи:

	2019	2018
На 01 јануари	40,937	17,047
Вложувања во ХВ и капитал.удели во текот на годината	9,192	13,389
Промени во обј.вред.преку останата сеопфатна добивка (Бел.14)	12,656	10,501
На 31 декември	62,785	40,937

Во текот на 2019 година, Друштвото оствари приход од дивиденди на овие вложувања во износ од 3,050 илјади денари (2018; 1,506 илјади денари) (Бел.18).

10 Залихи

	2019	2018
Готови производи и полупроизводи	174,406	144,440
Материјали	139,423	101,831
Ситен инвентар и резервни делови	93,228	89,283
Трговски стоки	3,153	1,879
	410,210	337,433

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

11 Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2019	2018
Побарувања од купувачи		
Домашни купувачи	139,911	118,230
Странски купувачи	271,181	267,718
	411,092	385,948
Намалено за: резервирања за оштетувања	(10,469)	(10,506)
	400,623	375,442
Останати тековни побарувања		
Побарувања за ДДВ	36,322	22,602
Однапред платени трошоци	9,531	6,850
Аванси на добавувачи	8,536	25,157
Побарувања од вработени	1,099	1,223
Останати побарувања	-	-
	55,488	55,832
	456,111	431,274

Старосна структура и квалитет на портфолиото на побарувањата

Салдото на побарувањата од купувачите на датумот на известување може да се анализира според следниве категории на кредитен ризик:

	Недоспеани неоштетени	Доспеани неоштетени	Оштетени	Вкупно
31 декември 2019				
Набавна вредност	292,553	108,070	10,469	411,092
Исправка на вредност	-	-	(10,469)	(10,469)
Нето евидентирана вредност	292,553	108,070	-	400,623
31 декември 2018				
Набавна вредност	283,796	91,646	10,506	385,948
Исправка на вредност	-	-	(10,506)	(10,506)
Нето евидентирана вредност	283,796	91,646	-	375,442

Старосната структура на доспеаните, неоштетени побарувања на датумите на известување е како што следи:

	2019	2018
Од 1 - 3 месеци	27,369	34,502
Од 3 - 6 месеци	25,038	23,394
Од 6 - 12 месеци	10,457	26,985
Над 1 година	45,206	6,765
	108,070	91,646

Резервирање поради оштетување

Движењето на сметката на резервирањата од оштетувања на побарувања од купувачи во текот на 2019 и 2018 година е како што следи:

	2019	2018
На 01 јануари	10,506	7,229
Тековен расход од оштетување (Белешка 21)	197	3,419
Приход од ослободување на резервација	-	-
Отпис на резервирани ненаплатливи побарувања	(234)	(142)
На 31 декември	10,469	10,506

Во текот на 2019 година, Друштвото отпиша, непосредно на товар на тековните расходи, целосно ненаплатливи побарувања во износ од 64 илјади Денари (2018: 491 илјади Денари) (Белешка 21).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

12 Парични средства и еквиваленти

	2019	2018
Девизни сметки кај домашни банки	5,558	12,634
Денарски сметки кај домашни банки	11,487	6,475
Готовина во благајна	166	183
Вклучено во пар.средства и еквивал. во Извештајот за паричниот тек	17,211	19,292
Дев.сред.во домашни банки наменети за плаќање на акредитиви	2,184	2,167
	19,395	21,459

13 Капитал

Акционерски капитал

На 31 декември 2019 и 2018 година регистрираниот акционерски капитал на Друштвото изнесува 248,771 илјади Денари. Истиот е поделен на 76,720 запишани и во целост платени обични акции со номинална вредност од 52.78 Евра по акција. Структурата на акционерскиот капитал на датумите на известување е како што следи:

	2019	2018
Симон Наумоски	29.85%	29.86%
Сашо Наумоски	7.12%	7.12%
Кирил Божиновски	6.12%	6.12%
Стеван Игнатовски	6.06%	6.06%
Марика Наумоска	5.28%	5.28%
Наташа Стојковска	5.18%	5.18%
Останати	40.39%	40.39%
	100.00%	100.00%

Промените во акционерскиот капитал во текот на 2019 и 2018 година се како што следи:

	<u>Број на акции</u>			<u>Износ (во 000 мкд)</u>		
	Во оптек	Сопствени	Вкупно	Во оптек	Сопствени	Вкупно
01 јануари 2018	75,755	965	76,720	245,639	3,132	248,771
31 декември 2018	75,755	965	76,720	245,639	3,132	248,771
01 јануари 2019	75,755	965	76,720	245,639	3,132	248,771
Откуп на сопствени акции	(267)	267	-	(863)	863	-
31 декември 2019	75,488	1,232	76,720	244,776	3,995	248,771

Откуп на сопствени акции

Во текот на 2019 година Друштвото откупи 267 сопствени акции чија номинална вредност изнесува 863 илјади денари за износ од 3,237 илјади денари.

Резерви

	Ревалор. резерви	Задолжителни резерви	Резерви за сопств.акции	Вкупно
01 јануари 2018	5,493	225,119	632	231,244
Распред.на акумулирани добивки		16,431		16,431
Ефект од вред.на вложув. (Бел.9)	10,501		-	10,501
31 дек.2018 / 01 јануари 2019	15,994	241,550	632	258,176
Распред.на акумулирани добивки	-	31,178	-	31,178
Откуп на сопствени акции	-	-	(2,374)	(2,374)
Ефект од вред.на вложув. (Бел.9)	12,655	-	-	12,655
31 декември 2019	28,649	272,728	(1,742)	299,635

Дивиденди

Во текот на 2019 година Друштвото распредели дел од акумулираните добивки за дивиденди во износ од 20,541 илјади Денари (2018: 16,431 илјади Денари).

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

14 Разграничени приходи

	2019	2018
На 01 Јануари	-	-
Прилив на државна поддршка во текот на годината	36,237	-
Приход од ослободување на рзграничени државни поддршки	(19,186)	-
	17,051	-

На 22 октомври 2019 година, Друштвото склучи договор со Владата на Република Северна Македонија за доделување на финансиска поддршка за реализирање на инвестициски проект и нови вработувања во периодот 2018 – 2022 година. Повеќе детали се објавени во Белешката 25 во продолжение.

15 Позајмици

	2019	2018
Долгорочни позајмици со камата и обв.по фин.наем		
Про Кредит Банка, Скопје	416,102	414,167
Комерцијална Банка, Скопје	468,252	380,316
Шпаркасе Банка, Скопје	-	18,335
Вкупно долгорочни позајмици	884,354	812,818
Намалено за: тековна доспеаност	(94,377)	(80,185)
Долгорочен дел	789,977	732,633
Краткорочни позајмици со камата и обв.по фин.наем		
Комерцијална банка во вкупен износ од 30,000 илјади денари	-	22,075
Шпаркасе банка во вкупен износ од 61,500 илјади денари	61,500	40,000
НЛБ Банка во вкупен износ од 184,000 илјади денари	183,750	139,500
НЛБ Банка во вкупен износ од 40,000 илјади денари	39,634	-
Обврски по кредитни картички со варијабилна каматна стапка	270	235
Вкупно краткорочни позајмици	285,154	201,810
Тековна доспеаност на долгорочни позајмици со камата	94,377	80,185
Краткорочни позајмици и тековно доспев.на долгор.поз,	379,531	281,995
Се вкупно позајмици и фин.наем	1,169,508	1,014,628

Прегледот на доспевањето на обврските по позајмици и финансиски наеми е презентираан во Белешката 3.3. Одобрените позајмици со камата се обезбедени со дел од недвижностите на Друштвото (види исто Белешки 5.1 и 25).

16 Обврски кон добавувачи и останати обврски

	2019	2018
Добавувачи		
Домашни добавувачи	197,447	195,762
Странски добавувачи	29,423	82,560
	226,870	278,322
Останати тековни обврски		
Плати, персонален данок и придонеси од плати	30,636	29,517
Обврски по примени аванси	3,466	19,810
Пресметани камати	1,645	657
Обврски за дивиденди	642	559
Обврски за дополнително одобрени работи и супер работи	-	10,697
Останати обврски	810	1,143
	37,199	62,383
	264,069	340,705

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

17 Приходи од продажба

	2019	2018
Продажба на домашен пазар	1,281,621	1,236,933
Продажба на странски пазари	1,002,625	867,229
	2,284,246	2,104,162

Горните податоци се прикажани во нето износи, намалени за одобрените работи на купувачите, во вкупен износ од 147,353 илјади денари (2018: 149,506 илјади денари).

18 Останати деловни приходи

	2019	2018
Приходи од продажба на недвиж, постројки и опрема (Бел. 5)	28,832	4,315
Приходи од добиени гратис производи	7,768	5,952
Приходи од рекламен материјал	7,053	7,678
Добиени работи од добавувачи	5,952	6,669
Вишоци по попис	4,604	1,789
Приходи од наплатени штети	3,266	4,069
Приходи од дивиденди	3,050	1,506
Приходи од отпис на обврски	-	2,232
Останати приходи	5,295	1,032
	65,820	39,335

19 Материјали, енергија и резервни делови

	2019	2018
Потрошени суровини и материјали	1,427,491	1,314,923
Енергија	87,027	81,663
Резервни делови	34,353	36,009
	1,548,871	1,432,595

20 Трошоци за користи на вработените

	2019	2018
Бруто плати	334,531	301,708
Останати со закон утврдени надоместоци	23,899	22,978
	358,430	324,686

Останатите задолжителни надоместоци спрема вработените се однесуваат главно на надоместоците за регреси за годишен одмор, отпремнини при пензионирање, разни видови помош и сл.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

21 Останати деловни трошоци

	2019	2018
Промоција, пропаганда, реклами и репрезентација	99,822	95,784
Транспортни услуги	62,759	36,590
Услуги од надворешни субјекти	31,949	32,466
Останати услуги	47,054	33,129
Трошоци за одржување	17,164	16,593
Трошоци за службени патувања	12,937	16,592
Неотпишана вредност на продадени основни средства (Бел.5)	11,857	785
Премии за осигурување	10,922	11,423
Донации	5,030	3,196
Отпис и обезвреднување на залихи	4,221	6,487
Банкарски трошоци на платен промет	3,268	5,153
Трошоци за саеми	3,008	2,823
Наемнини	1,622	2,583
Надворешни услуги за изработка на производи	907	1,097
Загуби поради оштетување и отпис на крат. Побарувања	261	3,910
Останати расходи од работењето	2,643	2,542
	315,424	271,153

22 Финансиски приходи и расходи

	2019	2018
Приходи		
Приходи од камати	-	1,361
Позитивни курсни разлики	595	874
	595	2,235
Расходи		
Расходи по камати	(32,273)	(27,411)
Негативни курсни разлики	(535)	(376)
	(32,808)	(27,787)
Финансиски (расходи), нето	(32,213)	(25,552)

23 Данок на добивка

Усогласувањето на вкупниот данок на добивка според Извештајот за сеопфатната добивка за 2019 и 2018 е како што следи:

	2019	2018
Добивка пред оданочување	18,965	57,887
<i>Усогласување за:</i>		
Неодбитни трошоци за даночни цели	47,199	43,736
Даночен кредит за реинвестирана добивка	(31,177)	(16,431)
Дивиденда остварена со учество во капитал на друг дан.обврзник	(3,050)	(1,506)
Основа за оданочување	31,937	83,687
Тековен данок на добивка по стапка од 10%	3,194	8,369
Намалување на пресметан данок на добивка за дадена донација	(1,597)	(2,220)
Тековен данок на добивка	1,597	6,169
<i>Ефективна даночна стапка</i>	<i>8.42%</i>	<i>10.66%</i>

24 Заработувачка по акција

Заработувачката по акција (основна и разводнета) е пресметана по пат на делење на добивката која припаѓа на имателите на обични акции, со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината.

	2019	2018
Добивка за имателите на обични акции	17,368	57,718
Пондерирани просечен број на обични акции во оптек	75,711	75,755
Заработувачка по акција – основна и развод. (МКД по акција)	229	683

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

25 Неизвесни и превземени обврски

Договор за државна поддршка

Како што е претходно објавено во Белешката 14 погоре, на 22 октомври 2019 година, Друштвото склучи договор со Владата на Република Северна Македонија за доделување на финансиска поддршка за реализирање на инвестициски проект и нови вработувања во периодот 2018 – 2022 година. Според договорните одредби, Друштвото ќе добие државна помош во висина од 10% од инвестираните средства, кои треба да бидат најмалку во износ од 702,836,567 денари, најдоцна до 31 декември 2022, во максимален износ на државната помош од 1,000,000 Евра. Понатаму, Друштвото се стекнува со право на исплата на државна помош, доколку реализира нови 113 вработувања за време на инвестицискиот проект и за нив исплаќа плата во висина од над 50% од минималната плата. Максималниот годишен износ на финансиска поддршка за нови вработувања може да изнесува максимум 4,400 Евра за едно ново вработување, на годишно ниво.

Финансиски договорни обврски

1. Согласно склучениот договор за кредит со Комерцијална Банка АД, Скопје, Матичното Друштво е должно, во текот на целиот период на отплата на долгот, да ги одржи следните соодветни финансиски показатели:
 - Показател на задолженост, кредити во однос на капиталот треба да биде во рамки на однос 2:1; остварениот показател за 2019 година е 1.20 : 1;
 - Показател на покриеност на сервисирање на долг, повисок од 1; остварениот показател за 2019 година е 2.35;
2. Согласно склучениот договор за кредит со ПроКредит Банка АГ Германија, Матичното Друштво е должно, во текот на целиот период на отплата на долгот, да ги одржи следните соодветни финансиски показатели:
 - Степен на задолжување мерен како Нето финансиско задолжување/ЕБИТДА да не надминува вредност 7; остварениот показател за 2019 година е 7.50;
 - Процент на самофинансирачки капитал да не падне под 40%; остварениот показател за 2019 година е 40.13%;
3. Согласно склучениот договор за кредит со Шпаркасе Банка, Матичното Друштво е должно, во текот на целиот период на отплата на долгот, да ги одржи следните соодветни финансиски показатели:
 - Износот на ЕБИТДА од финансиските извештаи да изнесува минимум 1,000,000 МКД; остварениот показател за 2019 година е 153,392 илјади денари;
 - Степен на задолжување, мерен како вкупен долг/ЕБИТДА да се одржува на ниво од максимум 4 пати; остварениот показател за 2019 година е 9.46;
 - Финансиски коефициент на капиталот од финансиските извештаи да изнесува минимум 45%; остварениот показател за 2019 година е 40.13%;
 - Коефициент на покриеност на каматата да изнесува минимум 3 пати покриеност со ЕБИТДА; остварениот показател за 2019 година е 4.75;

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Неизвесни и превземени обврски (продолжува)

Судски спорови

Со состојба на 31 декември 2019 и 2018 година, нема судски постапки покренати против Друштвото. На датумот на овие финансиски извештаи, не се евидентирани било какви резервирања од потенцијални загуби по основ на судски спорови. Раководството на Друштвото врши редовна анализа на можните ризици од идни загуби по овој основ.

Заложени средства

Во продолжение е прегледот на заложените средства дадени како обезбедување за позајмените средства со камата од финансиските институции, со состојба на 31 декември 2019 година (види исто Белешки 5.1 и 15).

Опис на имотот	Основ за издавање	Вид на хипотека	Примател	Износ	
				ЕУР	000 МКД
Фабрика 1					
1. Земјиште и Објект со погони и магацин за готов производ и суровини -КП 19479/1 - 10	Договор за залог ОДУ Бр. 299/18 од 27.06.2018	Недвижен имот	ПРОКРЕДИТ БАНКА - ГЕРМАНИЈА	4,000,000	245,942
2. Земјиште и Управна зграда со стар погон за чоколада - 19479/2 -1					
3. Земјиште и управна зграда-КП 19479/1-1	Договор за залог ОДУ Бр. 227/18 од 22.02.2018	Недвижен имот	ПРО-КРЕДИТ БАНКА	3,500,000	215,200
4. Земјиште и Објект млин со погони и канцеларии - КП 19479/1-3					
5. Земјиште и магацин за суровина КП 19479/1-11					
Фабрика 2					
6. ХАЛА 2 Земјиште и Објект со погони и магацини- КП 6043/1	Договор за залог ОДУ Бр. 299/18 од 27.06.2018	Недвижен имот	ПРОКРЕДИТ БАНКА - ГЕРМАНИЈА	4,000,000	245,942
Фабрика 3					
7. Земјиште и Објекти со погони, магацини и управна зграда КП 128/1, КП 218/7, КП 218/8 и КП 218/9	1. Договор за залог ОДУ Бр. 35/18 од 23.03.2018	Недвижен имот	Комерцијална Банка (прв ред)	5,300,000	325,874
	2. Договор за залог ОДУ Бр. 11/19 од 25.01.2019	Недвижен имот	НЛБ Тутунска Банка (втор ред)		
8. Земјиште и Објект Ресторан КП 128/4	1. Договор за залог ОДУ Бр. 66/18 од 07.05.2018	Недвижен имот	Шпаркасе Банка (прв ред)	1,000,000	61,486
	2. Договор за залог ОДУ Бр.184/19 од 30.09.2019	Недвижен имот	Про-Кредит Банка (втор ред)		
9. Земјиште- Градежно неизградено и магацин КП 197/5, КП 197/7, КП 200/10, КП 200/11, КП 205/2, КП 205/4, КП 205/5, КП 205/6, КП 205/7, КП 205/8, КП 205/9, КП 205/10,КП 205/11, КП 205/12, КП 205/13, КП 205/14, КП 205/17, КП 205/20	1. Договор за залог ОДУ Бр. 35/18 од 23.03.2018	Недвижен имот	Комерцијална Банка (прв ред)	5,300,000	325,874
	2. Договор за залог ОДУ Бр. 11/19 од 25.01.2019	Недвижен имот	НЛБ Тутунска Банка (втор ред)		
Преставништво Скопје					
10. Земјиште и Објект-Магацин КП 5340/30	Договор за залог ОДУ Бр. 227/18 од 22.02.2018	Недвижен имот	ПРО-КРЕДИТ БАНКА	3,500,000	215,200
				32,900,000	2,022,877

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Неизвесни и превземени обврски (продолжува)

Издадени гаранции

Во продолжение е прегледот на издадените гаранции од страна на Друштвото со состојба на 31 декември 2019 година:

Банка – издавач	Во корист на	Износ	
		ЕУР	МКД
Комерцијална Банка АД, Скопје	ЈП Железници – Инфраструктура	-	70,000
Комерцијална Банка АД, Скопје	ЕЛС ОПШТИНА ПРИЛЕП	-	24,800
Комерцијална Банка АД, Скопје	WINER IN, Подгорица, Црна Гора	60,000	-
ABANKA D.D.	Pakirnica Tims DOO	12,000	-
UNICREDIT BANK D.D. Mostar BiH	Bare Commerce D.O.O., Citluk, BiH	90,000	-
RAIFFEISEN BANK D.D. BiH	Bare Commerce D.O.O., Citluk, BiH	50,000	-
		212,000	94,800

Даночни обврски

Согласно измените во законот за данок на добивка во 2019 година и Правилникот за формата и содржината на извештајот за трансферни цени (Службен весник на РСМ бр. 59/2019), Друштвото има обврска да изготви извештај за трансферни цени за 2019 година, најдоцна до 30 септември 2020 година. До датумот на овој извештај, Друштвото нема изготвено извештај за трансферни цени во согласност со законската регулатива. Друштвото спроведува редовна проценка на потенцијалните даночни ефекти што се очекува да произлезат од новите барања за трансферни цени. Раководството на Друштвото оценува дека таквите износи што можат да се појават нема да имаат никаков материјален ефект врз финансиските извештаи и пријавените даноци.

Финансиските извештаи и сметководствената евиденција на Друштвото, подлежат на даночна контрола од страна на даночните власти во периодот од 5 години по поднесувањето на даночниот извештај за финансиската година и можат да произлезат дополнителни даноци и трошоци. Врз основа на проценката на Раководството на денот на овие посебни финансиски извештаи не постојат услови за дополнителни потенцијални обврски по тој основ.

Капитални обврски

Не се евидентирани капитални обврски на денот на известување кои не се веќе признати во посебните финансиски извештаи.

26 Известување по сегменти

Деловните активности на Друштвото се однесуваат на еден оперативен сегмент - производство и продажба на прехранбени производи. Деловните активности на Друштвото се вршат на територијата на Република Северна Македонија и на странски пазари. Освен веќе објавените податоци во Белешката 17, Друштвото не обелоденува други информации поврзани со одделни оперативни сегменти.

27 Трансакции со поврзани субјекти

Подружници

Трансакциите со подружниците се извршени во согласност со тековните пазарни услови, цени и каматни стапки.

Следната табела ги прикажува обемот и салдата од трансакциите со поврзаните субјекти со состојба на и за годините кои завршуваат на 31 декември 2019 и 2018 година.

Белешки кон посебните финансиски извештаи (продолжува)
Со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019
(Сите износи се во илјади Денари, освен доколку не е поинаку наведено)

Трансакции со поврзани субјекти (продолжува)

	Побарувања	Обврски	Приходи	Расходи
2019				
В-Роуте ДООЕЛ Прилеп	24,001	10,479	25,996	29,893
Ведрина 2 ДОО Белград	40,489	2,008	4,260	106,891
Витаминка БГ	5,602	377	37,389	3,292
Клучен раководен кадар	66	-	-	36,052
2018				
Вибро ДОО Прилеп	-	-	-	-
Витаминка БГ	7,263	128	42,633	2,907
Ведрина 2 ДОО Белград	57,525	4,262	48,620	6,837
В-роуте Дооел Прилеп	413	1,692	1,643	5,462
Викарди ДОО Битола	-	-	-	-
Клучен раководен кадар	214	-	-	34,111

28 Настани по периодот на известување

По 31 декември 2019 година - датумот на известувањето, до денот на одобрувањето на овие посебни финансиски извештаи, нема настани кои би предизвикале корекција на посебните финансиски извештаи. Следниве настани се материјално значајни за објавување во овие посебни финансиски извештаи:

1. На 23 март 2020 година, Друштвото, пристапи кон склучување на договор за рамковен револвинг кредит-лимит со Комерцијална Банка АД Скопје, со кој Банката му одобрува на Друштвото износ од 13.3 милиони Евра во времетраење до 15 март 2030 година. Кредитното задолжување е обезбедено со хипотека врз имотот (недвижен имот и опрема) на Друштвото лоцирани во Прилеп и Штип, како и права на индустриска сопственост и трговски марки. Склучувањето на погоренаведениот договор како голема зделка согласно законската регулатива и актите на Друштвото, е претходно одобрена од страна на Одборот на директори на Друштвото.
2. Раководството на Друштвото е во тек на проценка на влијанието на појавата и ширењето на ЦОВИД – 19 врз неговите деловни активности. Раководството смета дека оваа новонастаната ситуација не предизвикува потреба од корекција на финансиските извештаи со состојба на и за годината што заврши на 31 декември 2019. Понатаму, според проценките на Раководството, во последователниот период до датумот на издавањето на овие финансиски извештаи, оваа ситуација нема материјално значајно влијание врз деловните активности и финансиската состојба на Друштвото. Сепак, поради големата неизвесност од идниот развој на ситуацијата со коронавирусот, на меѓународно и локално ниво, не е можно да се направат сигурни и точни проценки на потенцијалното идно влијание врз финансиската состојба и резултатите од деловните активности на Друштвото. Раководството на Друштвото внимателно ги разгледува тековните пакет мерки донесени од Владата. Раководството е посветено на превземање на сите неопходни мерки со цел амортизирање на потенцијално негативниот ефект од коронавирус ситуацијата и обезбедување континуирано деловно работење, преку внимателно планирање на својата ликвидност и приспособување кон новонастанатата ситуација.

Прилози

Прилог 1 - Годишна сметка со состојба на и за годината што завршува на
31 декември 2019

Прилог 2 - Годишен извештај за работењето со состојба на и за годината што завршува на 31 декември 2019

Grant Thornton

www.grant-thornton.com.mk